1.2. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА ОСОБИ НЕВСТАНОВЛЕНОГО ЗЛОЧИНЦЯ: ПРОГРАМНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ[1] *(мова оригіналу — російська; назву подано в перекладі)*

Толстолуцький В. Ю.

Реферат. Реферат присвячено комп'ютерно-криміналістичній програмі «ФОРВЕР» (від «ФОРмування ВЕРсій»), створеній для висування слідчих версій під час розкриття вбивств, та електронному методичному посібнику Толстолуцького В. Ю. «Использование информационных технологий в раскрытии и расследовании убийств». Методологічну основу програми, відмінну від підходу Л. Г. Відонова, становить широке застосування математичного апарату для дослідження криміналістичної характеристики злочинів (КХЗ); на цій основі розроблено й нову програму «МОСС» – моделювання слідчих ситуацій. Автори визнають значення праць Е. П. Іщенка, Н. С. Полевого та А. А. Топоркова про комп'ютерні програми в розслідуванні й досліджень з алгоритмізації розслідування (Г. А. Густов, Л. Г. Відонов), згадують і опонентів цього напряму. Водночас вони наголошують, що технологію висування версій на підставі КХЗ досі не створено, бо не розв'язано проблему практичної значущості самої характеристики та виявлення такого її системного елемента, як кореляційні зв'язки. Упродовж шести років програмний комплекс розробляв колектив під керівництвом професора Толстолуцького В. Ю., наукового консультанта відділу криміналістики слідчого управління Слідчого комітету росії в Нижньогородській області. До колективу ввійшли працівники цього управління та науковці юридичного факультету й факультету обчислювальної математики та кібернетики Нижньогородського університету імені Лобачевського, а роботу підтримувало Головне управління криміналістики Слідчого комітету російської федерації. КХЗ подано як трирівневу структуру з елементів, ознак і значень (градацій) і статистичних зв'язків (закономірностей) між ними, а узагальнену криміналістичну характеристику вбивств реалізовано у вигляді комп'ютерної програми. Питання про допустимість статистичних методів у розслідуванні злочинів, як визнають автори, у науковій літературі лишається відкритим. Опис програми та навчально-методичного комплексу для її вивчення і застосування в розкритті вбивств розміщено на електронних ресурсах юридичного факультету університету, а посібник – у Фонді освітніх електронних ресурсів того самого закладу. Матеріал адресовано слідчим і криміналістам, які висувають версії у справах про вбивства, а також фахівцям, що досліджують особу невстановленого злочинця.

Ключові слова: криміналістична характеристика злочинів, слідчі версії, програма «ФОРВЕР», моделювання слідчих ситуацій, розслідування вбивств, кореляційні зв'язки, статистичні методи, алгоритмізація розслідування, інформаційні технології, невстановлений злочинець.

Forensic Psychological Examination of the Personality of an Unidentified Offender: A Software and Criminalistic Aspect

Tolstolutskyi V. Yu.

Abstract. The material summarises work on FORVER (from the Russian for version formation), a computer program for generating investigative hypotheses in murder cases, and the electronic methodological manual by Tolstolutsky V. Yu. on the use of information technologies in detecting and investigating murders. Unlike the approach of L. G. Vidonov, the program relies on extensive use of mathematical tools to analyse the criminalistic characteristics of crimes, and on this basis another program, MOSS, for modelling investigative situations was created. The authors acknowledge studies by E. P. Ishchenko, N. S. Polevoi and A. A. Toporkov on computer programs in investigation and works on the algorithmisation of investigation by G. A. Gustov and L. G. Vidonov, note that this direction also has opponents, and argue that a technology for generating hypotheses from criminalistic characteristics has not yet been developed because the practical value of such characteristics and the identification of correlations as their systemic element remain unresolved. For six years the software complex was developed by a team led by Professor Tolstolutsky, scientific consultant of the criminalistics department of the investigative directorate of the Investigative Committee of russia in the Nizhny Novgorod region, comprising investigators and scholars from the faculties of law and of computational mathematics and cybernetics of Lobachevsky University, with support from the Main Criminalistics Directorate of the Investigative Committee of the russian federation. The criminalistic characteristic is presented as a three-level structure of elements, features and values (gradations) linked by statistical regularities, and a generalised characteristic of murders has been implemented as a computer program, although the admissibility of statistical methods in investigation remains debated. It is relevant to investigators, criminalists and specialists profiling unidentified offenders.

Keywords: criminalistic characteristics of crimes, investigative hypotheses, FORVER software, modelling of investigative situations, murder investigation, correlations, statistical methods, algorithmisation of investigation, information technologies, unidentified offender.

Першоджерело: *Толстолуцкий В. Ю. Использование информационных технологий в раскрытии и расследовании убийств : электронно-методическое пособие. Нижний Новгород : Нижегородский государственный университет им. Н. И. Лобачевского.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 17.11.2013.*

References

1. Tolstolutskyi V. Yu. Sudovo-psykholohichna ekspertyza osoby nevstanovlenoho zlochyntsia: prohramno-kryminalistychnyi aspekt [Forensic Psychological Examination of the Personality of an Unidentified Offender: A Software and Criminalistic Aspect] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2016. Vol. 1, No. 5 (5). URL: https://expertize-journal.org.ua/psihologicheskaya-ekspertiza/356-sudebno-psikhologicheskaya-ekspertiza-lichnosti-neustanovlennogo-prestupnika-programmno-kriminalisticheskij-aspekt (onovlena versiia vid 19.11.2013). [in Ukrainian].

2. Tolstolutskiy V. Yu. Ispolzovanie informatsionnykh tekhnologiy v raskrytii i rassledovanii ubiystv : elektronno-metodicheskoe posobie. Nizhniy Novgorod : Nizhegorodskiy gosudarstvennyy universitet im. N. I. Lobachevskogo. URL: http://www.unn.ru/books/met_files/Tolstolutsky.doc (data zvernennia: 04.11.2026). [in Russian].